BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 23 december 1977

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag (IV/29.176 — Plantaardig perkament)

(Slechts de teksten in de Duitse, de Engelse, de Franse en de Italiaanse taal zijn authentiek)

(78/252/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 85,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962 (1), en met name op de artikelen 3 en 15,

Gezien de beslissing van de Commissie van 25 april 1977 om in deze zaak, onder toepassing van artikel 3 van Verordening nr. 17, ambtshalve een procedure in te leiden,

Gehoord de betrokken ondernemingen, in overeenstemming met artikel 19, lid 1, van de bovengenoemde Verordening nr. 17 en met Verordening nr. 99/63/EEG van 25 juli 1963 (2),

Geraadpleegd het Adviescomité voor Mededingingsregelingen en Economische Machtsposities, conform artikel 10 van Verordening nr. 17 op 9 november 1977,

I. DE FEITEN

Overwegende dat de feiten de volgende zijn:

A. BESCHRIJVING VAN DE MARKT

1. De produktie

(1) Plantaardig perkament, of vetvrij papier, wordt verkregen door een blad papier van goede kwaliteit bloot te stellen aan de inwerking van een zwavelzuurbad. Zo wordt een doorzichtig papier verkregen dat veel steviger is dan het oorspronkelijke en geen vetten en, grotendeels, geen water en gas doorlaat.

(2) Plantaardig perkament wordt gebruikt als beschermend verpakkingsmateriaal voor vetten (zoals boter en reuzel), andere levensmiddelen en zelfs dynamiet. Het wordt ook gebruikt als vlies voor menging van vloeistoffen en dialyse, als papier voor diploma's en tekenpapier, voor de fabricage van wenskaarten enz. Ook wordt papier gefabriceerd dat op één zijde perkamentachtig is gemaakt en dat dienstig is voor de fabricage van bepaalde soorten behangselpapier. Al deze vormen van gebruik vertegenwoordigen echter slechts secundaire of zelfs marginale aanwendingen. Het voornaamste doel waarvoor dit papier wordt gebruikt is namelijk de verpakking van vette levensmiddelen, vooral boter, en in deze beschikking zal alleen met deze markt rekening worden gehouden.

(3) Vetvrij papier wordt dikwijls soepeler en doorzichtiger gemaakt door een lichte behandeling met glycerine, glucose enz. tijdens de finishing. Bovendien ondergaat plantaardig perkament, alvorens te worden gebruikt voor de verpakking van boter of andere levensmiddelen, een aantal andere behandelingen en bewerkingen (coaten, bedrukking, snijden, enz.) welke meestal plaatsvinden door bedrijven voor papierbehandeling, drukkers of fabrikanten van verpakkingsmateriaal.

(4) Het voornaamste produkt dat met plantaardig perkament concurreert is perkamentersatz of „grease-proof", dat eenvoudigweg wordt verkregen door een speciale raffinage van de pap (gewoonlijk bisulfiet-pap). Ook dit papier is doorzichtig en in aanzienlijke mate vetvrij. Het lijkt op vetvrij papier maar is minder waterdicht. Het dient ongeveer voor hetzelfde gebruik als perkamentpapier maar wordt, gezien zijn lagere prijs, vooral gebruikt voor de verpakking van vette levensmiddelen.

(5) De officiële statistieken geven geen specifieke cijfers voor de produktie van vetvrij papier; deze produktie wordt in globale statistieken opgenomen met die van andere soorten pakpapier, als „grease-proof" en pergamijn (3). Er kunnen evenwel produktiecijfers worden verkregen bij de nationale of internationale beroepsassociaties. De onderstaande tabel, waarin met name de ontwikkeling van de produktie van de EEG-landen van 1967 tot 1973 is weergegeven, is opgesteld door de Genuine Vegetable Parchment Association (GVPA) (4).

(1) PB nr. 13 van 21. 1. 1962, blz. 204/62.
(2) PB nr. 127 van 20. 8. 1963, blz. 2268/63.
(3) Pergamijn is een doorzichtige papiersoort die voornamelijk voor de verpakking van bloemen wordt gebruikt.
(4) Zie hieronder (nummer 16).

Produktie van plantaardig perkament bestemd voor verpakking

(in tonnen)

	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
België	862	—	—	—	—	—	—
Duitsland	18 540	19 616	19 836	18 336	16 259	15 570	16 357
Frankrijk	11 890	12 700	12 802	12 378	11 600	12 849	14 305
Groot-Brittannië	15 128	15 086	14 010	13 864	7 475	5 599	6 028
Italië (1)	3 273	2 803	3 563	3 375	3 032	3 935	3 902
Totaal EEG	49 693	50 205	50 211	47 953	38 366	37 953	40 592
Australië	—	—	—	—	2 476	2 542	2 536
Finland	5 464	6 260	6 249	7 017	7 026	6 876	6 738
Totaal (GVPA)	55 157	56 465	56 460	54 970	47 868	47 371	49 866

(1) Voor Italië betreffen de cijfers van de tabel alleen de produktie van de onderneming Burgo, lid van de GVPA tot in 1975; zij omvatten niet de produktie van de twee andere Italiaanse fabrikanten Cima en CRDM die nimmer lid van de GVPA zijn geweest en samen ongeveer 3 000 ton perkament produceren.

(*Bron:* GVPA)

(6) Van 1966 tot 1969 is de produktie van plantaardig perkament bestemd voor verpakking in de Gemeenschap stationair gebleven op een niveau van ongeveer 50 000 ton. Na 1970 valt een geleidelijke vermindering van de communautaire produktie te constateren, welke grotendeels moet worden toegeschreven aan de concurrentie van andere verpakkingsmaterialen (het gebruik van „grease-proof"-papier en polyethyleenfolie voor bepaalde doeleinden, waarvoor tot dusver alleen plantaardig perkament werd gebruikt). De in 1973 geregistreerde produktietoename is uitsluitend aan een louter conjunctuur-verschijnsel toe te schrijven. De beschikbare gegevens sinds 1973, hoewel nog onvolledig, staan toe ertoe te besluiten dat de tendens tot teruggang op deze markt zich heeft voortgezet.

(7) In de Gemeenschap produceren slechts vier landen plantaardig perkament: Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Italië. In 1973 bracht Duitsland ongeveer 16 000 ton plantaardig perkament voort en Frankrijk 14 000 ton, bestemd voor de verpakking van levensmiddelen. In hetzelfde jaar produceerde Italië ongeveer 7 000 ton en Groot-Brittannië slechts 6 000 ton. Bovendien kan men constateren dat België na 1967 geen vetvrij papier meer heeft vervaardigd en dat in Groot-Brittannië in 1971 een scherpe daling van het produktiepeil plaatsvindt, van 13 864 ton tot 7 475 ton (zie tabel hierboven)

2. Het handelsverkeer binnen de EEG

(8) Over de buitenlandse handel geven de analytische tabellen die worden gepubliceerd door het Bureau voor de statistiek der Europese Gemeenschappen (zie bijlage A 1 tot A 3) een tamelijk representatief beeld van het intracommunautaire handelsverkeer met plantaardig perkament voor de verpakking van levensmiddelen, al wordt in deze statistieken geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende categorieën vetvrij papier en karton. Uit deze tabellen blijkt dat alleen de twee voornaamste producerende landen van de Gemeenschap, Duitsland en Frankrijk, betrekkelijk aanzienlijke hoeveelheden vetvrij papier exporteren. Ook kan men opmerken dat deze export voornamelijk naar bepaalde landen van de Gemeenschap gaat (België, Denemarken, Nederland, en Groot-Brittannië) terwijl het verkeer tussen Duitsland, Frankrijk en Italië daarentegen slechts zeer geringe hoeveelheden betreft.

3. De ondernemingen

(9) Aan de hierna volgende opsomming van de betrokken ondernemingen werd de aanduiding van hun produktiecijfer van plantaardig perkament bestemd voor verpakking toegevoegd. Gezien de statistische moeilijkheden welke voortvloeien uit het onderscheid tussen de verschillende soorten perkament, berusten deze cijfers op schattingen (produktiegemiddelde in 1974 en 1975).

(10) In Duitsland bestaan vier producenten van plantaardig perkament: Feldmühle AG, 4 P Nicolaus Kempten GmbH, 4 P Rube Göttingen GmbH en Schleipen & Erkens AG (hierna respectievelijk Feldmühle, Nicolaus, Rube, Schleipen & Erkens te noemen). Deze ondernemingen zijn lid van een nationale beroepsassociatie die door henzelf in het leven is geroepen: de „Vereinigung Echt Pergament".

(11) De Duitse produktie is ongeveer als volgt onder de vier producenten in dit land verdeeld: Feldmühle 5 000 ton; Nicolaus 5 000 ton; Rube 2 000 ton; Schleipen & Erkens 8 000 ton. Ook moet worden opgemerkt dat de firma Henkel vóór 1973 eveneens plantaardig perkament vervaardigde, maar de produktie sindsdien heeft stopgezet.

(12) Tot in 1970 vond men in Frankrijk 4 producenten van plantaardig perkament: Canson & Montgolfier, Dalle & Lecomte, Les Papeteries Alamigeon & Lacroix (hierna Alamigeon te noemen) en Vizille. Vizille heeft de produktie van vetvrij papier in 1970 gestaakt. In 1974 heeft Canson & Montgolfier, die slechts ongeveer 1 000 ton plantaardig perkament per jaar produceerde, op zijn beurt de fabricage van dit produkt gestaakt. Er zijn momenteel in Frankrijk dus slechts twee producenten van vetvrij papier: Alamigeon, die ongeveer 2 000 ton per jaar vervaardigt, en Dalle & Lecomte wier produktie van deze papiersoort schommelt rond de 10 000 ton.

(13) De Franse producenten hebben een nationale beroepsassociatie in het leven geroepen, het Syndicat des Fabricants de Papiers Sulfurisés, waarvan zij allen in het verleden lid waren en waartoe nog steeds de twee overblijvende producenten behoren.

(14) In Groot-Brittannië fabriceert momenteel slechts één onderneming, Wiggins Teape, plantaardig perkament. Haar jaarlijkse produktie bedraagt ongeveer 6 000 ton. Vóór 1971 fabriceerde het Inveresk-concern eveneens plantaardig perkament en hadden de door de Britse fabrikanten geproduceerde hoeveelheden ongeveer dezelfde omvang. In 1971 heeft Inveresk de fabricage van dit produkt opgegeven.

(15) In Italië fabriceerden tot 1975 drie papierfabrikanten plantaardig perkament. Het waren CIMA en CRDM, die samen ongeveer 2 000 ton vervaardigden, en Cartiere Burgo die in 1975 de fabricage van dit produkt heeft gestaakt, die overigens toen niet meer bedroeg dan 1 500 tot 1 800 ton per jaar.

(16) Alle bovengenoemde producenten zijn, met uitzondering van Cima, CRDM en sinds 12 februari 1975 Wiggins Teape, lid van de Genuine Vegetable Parchment Association (GVPA), of waren dit voordat zij hun produktie van plantaardig perkament stopzetten. Deze internationale beroepsassociatie, die haar zetel in Zweden heeft, heeft voorts als lid de Finse vennootschap G.A. Serlachius OY, die in haar fabriek van Kangas ongeveer 7 000 ton plantaardig perkament vervaardigt, en sinds 1971 de Australische vennootschap Associated Pulp and Paper Mills Ltd, die ongeveer 2 500 ton per jaar produceert. Sinds 12 februari 1975 is Wiggins Teape geen lid meer van de GVPA.

B. HET GEDRAG DER PRODUCENTEN

1. De bevoorrading van de Britse markt

(17) Op 4 februari 1971 is op verzoek van de Engelse fabrikanten een algemene vergadering van de leden van de GVPA bijeengekomen te Parijs. In de notulen van deze vergadering die door het secretariaat van de GVPA zijn opgesteld is op blz. 2, paragraaf 3, te lezen:

(18) „De voorzitter heeft op de algemene vergadering de context van de bijeenkomst, die is belegd op verzoek van de Britse leden, toegelicht. Hij verklaarde dat de British Vegetable Parchment Mills Ltd. (Inveresk) in maart 1971 haar produktie van plantaardig perkament in de fabriek van Northfleet zal staken. Derhalve zal Wiggins Teape zich belasten met de bevoorrading van de gehele markt van het Verenigd Koninkrijk en die van de Ierse Republiek. Vanaf mei 1971 zal Wiggins Teape, voor de toekomst, haar eigen produktie moeten aanvullen met hoeveelheden welke bij andere producenten van plantaardig perkament worden verkregen" (1).

(19) Op 22 maart 1971, anderhalve maand na de bijeenkomst in Parijs, zond Wiggins Teape aan al haar klanten en aan de vroegere klanten van Inveresk, een brief waarin hun werd medegedeeld dat Wiggins Teape, nadat Inveresk haar produktie had gestaakt, zich bereid heeft verklaard zelf de continuïteit van de leveringen aan alle gebruikers in het Verenigd Koninkrijk te verzekeren en dat zij met het oog daarop van andere Europese fabrikanten aanvullende leveringen heeft ontvangen. In deze brief wordt bovendien verklaard dat de douanerechten van 18 % (2) op deze geïmporteerde hoeveelheden gelijkelijk over alle leveranties zullen worden verdeeld, met inbegrip van die uit de fabriek van Wiggins Teape.

(20) In dit verband blijkt uit de importtabellen, die door Wiggins Teape zijn opgesteld en bij een verificatie bij deze onderneming zijn verzameld, dat sinds januari 1972 leveranties van plantaardig perkament aan Wiggins Teape hebben plaatsgevonden door de volgende fabrikanten: Alami-

(1) *Oorspronkelijke tekst:* „The Chairman informed the Meeting of the background for this Meeting which had been called upon a request from British members. It was reported that British Vegetable Parchment Mills Ltd. (Inveresk) will cease the production of vegetable parchment at the Northfleet mill in March 1971. Wiggins Teape will thereafter service the entire markets in the UK as well as in the Irish Republic. From May 1971 and onwards Wiggins Teape will need to supplement their own production by quantities acquired from other producers of vegetable parchment."

(2) Op verzoek van Wiggins Teape is de toepassing van deze douanerechten geschorst op 1 januari 1972.

geon, Dalle & Lecomte, Feldmühle, Nicolaus, Schleipen & Erkens, Serlachius (Kangas). De laatstgenoemde fabrikant leverde in 1972 slechts 6 ton. In totaal bedroegen de aan Wiggins Teape geleverde hoeveelheden in 1972 1 240 ton; in 1973 1 374 ton en in 1974 1 168 ton. Naar land van herkomst kunnen deze hoeveelheden als volgt worden verdeeld:

(in tonnen)

	Frankrijk	Duitsland	Finland	Totaal
1972	542	691,7	6,3	1 240
1973	792,6	581	—	1 373,6
1974	695	473,2	—	1 168,2

(21) Behalve deze hoeveelheden plantaardig perkament die aan Wiggins Teape werden geleverd, leverden de Franse en Duitse fabrikanten geen plantaardig perkament op de Britse markt. Er dient te worden opgemerkt dat de leveranties aan Wiggins Teape door de producenten van de overige Europese landen door de GVPA niet als werkelijke export worden beschouwd en derhalve niet op de exportoverzichten die door dit lichaam zijn opgesteld voorkomen (1). Dit ontbreken van leveringen aan andere kopers dan Wiggins Teape wordt niet tegengesproken in de Europese statistieken van de buitenlandse handel (zie bijlagen A1 tot A3). De afwijkingen, vastgesteld door vergelijking van de officiële statistieken met de tabellen van Wiggins Teape, kunnen verklaard worden door de verkoop van hoeveelheden door Franse en Duitse verkopers-bewerkers.

(22) Wat de Ierse markt betreft blijkt uit de door de GVPA opgestelde exportstatistieken dat ongeveer 90 % van het plantaardig perkament dat in de jaren 1973—1974 in Ierland is verbruikt door Wiggins Teape werd geleverd. Het overschot, d.w.z. 10 %, is verkocht door Schleipen & Erkens.

(23) Wat de toegang tot de Britse markt betreft, is het van belang aan te stippen dat de toepassing van een douanerecht van 18 % op de invoer van plantaardig perkament evenals het bestaan van verschillende produktienormen hinderpalen konden vormen welke directe leveringen op deze markt door producenten van het vasteland hadden bemoeilijkt.

2. Het ontbreken van handelsverkeer tussen de andere nationale markten

(24) Op 6 september 1966 werd te Hamburg een buitengewone algemene vergadering van de GVPA gehouden om het voorstel van Wiggins Teape van Londen te bespreken om de produktie van plantaardig perkament in de fabriek te Nijvel (België) van Wiggins Teape Belgium stop te zetten, tegen vergoeding voor het marktaandeel dat aldus beschikbaar zou komen voor de andere producenten-leden.

(25) De notulen van deze vergadering, opgesteld door de vertegenwoordiger van Burgo, vermelden dat na onderzoek van de situatie op de Belgische en Nederlandse markten tussen de leden van de GVPA op de volgende punten overeenstemming werd bereikt:

(26) 1. Met de stopzetting van de produktie van de Belgische fabriek van Wiggins Teape wordt de tot dusver voor Wiggins Teape Belgium gereserveerde Belgische markt een vrije exportmarkt, die onder de volgende voorwaarden ook voor alle andere producenten openstaat:

— gedurende 3 jaar moeten de verkopen aan de Belgische klanten plaatsvinden door tussenkomst van de Belgische verkooporganisatie van Wiggins Teape Belgium,

— gedurende 3 jaar moeten de exporteurs op de Belgische markt Wiggins Teape een commissieloon van 15 % betalen;

(27) 2. De Nederlandse markt, die tot in 1966 was verdeeld over de Belgische en Duitse producenten, wordt een vrije exportmarkt zonder vergoeding aan Wiggins Teape; hetzelfde zal het geval zijn voor de quota's waarover Wiggins Teape Belgium op de andere exportmarkten beschikt;

(28) 3. De GVPA zal een prijslijst voor België en voor Nederland laten opstellen, zoals reeds is geschied voor de overige exportmarkten (zie nummers 40 tot 52).

(29) De door de GVPA opgestelde exporttabellen, waarop alle door de producenten-leden naar de landen van bestemming geëxporteerde hoeveelheden plantaardig perkament zijn aangegeven (zie nummer 38), vermelden geen export door deze producenten-leden in hun respectievelijk land (Duitsland, Frankrijk, Italië).

(30) Dit ontbreken van handelsverkeer — afgezien van de leveringen aan Wiggins Teape door de overige Europese fabrikanten — tussen de 4 landen die in de Gemeenschap plantaardig perkament produceren, wordt in principe niet tegengesproken in de officiële statistieken van de buitenlandse handel (zie bijlage A1 tot A3), waarbij rekening dient te worden gehouden met het feit dat deze statistieken eveneens slaan op de hoeveelheden geëxporteerd door verdelers of bewerkers die geen lid zijn van de GVPA

(1) Zie onder nummer 38.

(31) Op 27 maart 1972 heeft de GVPA Burgo een brief gezonden om haar mede te delen dat er op verzoek van de Duitse fabrikanten op 19 april 1972 te Düsseldorf een buitengewone vergadering van de Franse en Duitse leden van de GVPA zal plaatsvinden ten einde het probleem te bestuderen dat is gerezen door de toegenomen leveranties van plantaardig perkament in Duitsland die waarschijnlijk afkomstig zijn van een derde Franse onderneming (Papeteries de Montévrain).

(32) Op 19 juni 1973 hebben de Franse en Duitse producenten op de 25e algemene vergadering van de GVPA opgemerkt dat in april 63 ton plantaardig perkament uit Italië in Frankrijk zijn geëxporteerd en dat er soortgelijke leveranties schijnen te hebben plaatsgehad in Duitsland. Uit genomen monsters bleek dat het kon gaan om plantaardig perkament vervaardigd door de Cima en „de betrokken deelnemers hebben gevraagd, zo mogelijk, bij de Cima te interveniëren om deze export te staken of althans gedaan te krijgen dat deze aan de belanghebbende landen werd gemeld" (1).

(33) De toestand van de uitwisseling tussen de vier landen van de Gemeenschap welke plantaardig perkament fabriceren wordt ook gekenmerkt door de volgende elementen:

a) de strengere Duitse normen (DIN-normen en speciale voorschriften van het Deutsche Milch-Kontor);

b) in Frankrijk en Italië ligt het prijspeil voor plantaardig perkament over het algemeen lager dan de kostprijs van de Duitse producenten;

3. De uitwisseling van informatie over de geëxporteerde hoeveelheden en de prijzen

(van juni 1973 tot eind 1974)

(34) De laatste versie van de statuten van de GVPA, van 26 september 1962, bepaalt in artikel 1, alinea c), dat tussen de leden van de associatie „informatie zal worden uitgewisseld over de produktie, de research, de ontwikkeling, het verbruik en de verkoopvoorwaarden betreffende echt plantaardig perkament".

(35) In de praktijk heeft deze uitwisseling van informatie in twee stadia plaatsgevonden; in het eerste werden de inlichtingen betreffende iedere individuele onderneming door deze ondernemingen aan het secretariaat van de GVPA toegezonden, en in het tweede werden deze zelfde inlichtingen, al dan niet verwerkt, doorgezonden aan alle ondernemingen-leden van de GVPA.

a) *De mededeling aan de GVPA van de geëxporteerde hoeveelheden en de prijzen*

(36) De leden van de GVPA zonden het secretariaat van de GVPA geregeld afschriften van alle facturen betreffende verkopen voor de export. Dat deze praktijk bestaat wordt enerzijds vermeld in alinea 1, sub c, van de notulen die door de vertegenwoordiger van Burgo zijn opgesteld over de vergadering van de GVPA op 6 september 1966, waarin wordt aangegeven dat:

„het, aangezien de exportfacturen van alle aangesloten producenten sinds jaar en dag naar de GVPA worden gestuurd, gemakkelijk zal zijn, de betrokken rekeningen op te stellen" (2) en anderzijds in de bijlage tot de — door het secretariaat van de GVPA opgestelde — notulen van de 25e algemene vergadering van de GVPA die op 19 juni 1973 te Évian is gehouden. De tekst van deze bijlage vermeldt namelijk het volgende:

„Betreft 19 juni 1973:

1. Zoals vroeger moeten de afschriften van de facturen en het maandelijks totaal van de geëxporteerde hoeveelheden aan het secretariaat worden toegezonden.
2. De afschriften van de orderbevestigingen moeten persoonlijk aan de heer H. Wittefeldt worden toegezonden zonder begeleidend schrijven" (3)."

(37) Voorts zonden de aangesloten fabrikanten, die van oudsher de rol van „price leader" speelden op bepaalde markten die door de leden van de GVPA als „vrije exportmarkten" werden aangeduid (zie nummers 40 tot 52), aan het secretariaat van de GVPA de prijsschalen die zij voor deze markt opstelden. Zo verzond Nicolaus na ieder besluit tot prijsverhoging het tarief dat voor Nederland gold, Dalle & Lecomte het tarief voor België en Serlachius voor Denemarken en de andere Scandinavische landen.

---

(1) Vertaald uittreksel uit de door Burgo geredigeerde notulen van 19 juni 1973. *Oorspronkelijke tekst:* „I partecipanti interessati hanno chiesto se è possibile intervenire presso la Cima per fermare queste esportazioni o almeno per ottenere che le stesse vengano segnalate ai paesi interessati".

(2) *Oorspronkelijke tekst:* „Poiché copia delle singole fatture di esportazione di tutte le cartiere associate vengono da sempre gia inviate regolarmente alle GVPA, sarà agevole fare i conteggi relativi.".

(3) *Oorspronkelijke tekst: „Ref. June 19th 1973*
1. As hitherto copies of invoices and a monthly report of the tonnage exported are to be sent to the Secretariat.
2. Copies of order confirmations are to be sent personally to Mr. H. Wittefeldt without any accompanying letter.".

b) *Het doorgeven van de informatie aan de aangesloten ondernemingen*

(38) Aan de hand van de inlichtingen in de verkoopfacturen voor de export die het secretariaat van de GVPA geregeld werden toegezonden, heeft dit secretariaat statistische tabellen opgesteld over de hoeveelheden die door elke fabrikant werden geëxporteerd. Meer in het bijzonder geven deze tabellen de hoeveelheden plantaardig perkament aan, die maandelijks door elke aangesloten producent naar de verschillende landen worden geëxporteerd, alsmede het gecumuleerde totaal van deze hoeveelheden sinds 1 januari van het lopende jaar. Deze maandelijkse exporttabellen werden geregeld door het secretariaat van de GVPA aan alle aangesloten fabrikanten toegezonden.

(39) Bovendien zond het secretariaat van de GVPA de onder nr. 37 genoemde tarieven die door de fabrikanten waren opgesteld onmiddellijk na ontvangst aan de andere aangesloten fabrikanten door, zoals is vermeld in de concrete voorbeelden die hieronder met betrekking tot de procedure van vaststelling van prijzen op de externe markten zijn opgesomd.

4. Gemeenschappelijke vaststelling van prijzen op de exportmarkten

(40) Algemeen gesproken vond de prijsverhoging voor de „vrije exportmarkten", d.w.z. voor de landen waar geen der aangesloten fabrikanten is gevestigd, in twee stadia plaats. In de eerste plaats stelden de leden van de GVPA in algemene vergadering het verhogingspercentage en de datum van inwerkingtreding van de nieuwe prijzen vast; vervolgens deelden de leden die de rol van „price leader" op deze markten spelen het secretariaat van de GVPA ter verspreiding onder de andere leden de prijsschalen mede die in bijzonderheden waren uitgewerkt aan de hand van het verhogingspercentage waartoe eerder was besloten.

(41) Alhoewel zij hadden deelgenomen aan de vergaderingen waarop de prijsverhogingen voor de exportmarkten van de Gemeenschap beslist werden, hebben een bepaald aantal ondernemingen (Alamigeon, Burgo, Wiggins Teape) praktisch geen enkele levering verricht op deze markten, hetzij wegens de ontoereikendheid van hun produktie, hetzij omdat de kwaliteit van hun produkt te middelmatig was voor de behoefte van de Belgisch-Luxemburgse, Deense en Nederlandse gebruikers.

(42) Op de 25e algemene vergadering van de GVPA op 19 juni 1973 te Évian kwamen de leden, na elkaar de in elk van hun landen berekende prijzen te hebben medegedeeld, de verhogingspercentages overeen die vanaf 2 juli 1973 op de verkoopprijzen op de exportmarkten van de EEG moesten worden toegepast. Deze besluiten tot prijsverhoging zijn vermeld in de notulen van deze vergadering die zijn opgemaakt door de vertegenwoordiger van Burgo, die bovendien verklaart dat de verhogingspercentages voor de landen van de Gemeenschap de volgende waren: 6 % voor België, 8 % voor Nederland en 8 % voor Denemarken.

(43) Op 5 juli en 9 juli 1973 heeft de GVPA alle leden de tarieven doorgegeven die op de Europese markten en de dollarmarkten (de landen van Oost-Europa en van overzee) golden; deze tarieven kwamen voort van Dalle & Lecomte (voor de BLEU), van Nicolaus (voor Nederland), van Serlachius (voor Denemarken) en van de GVPA zelf (voor de andere markten) en omvatten de verhogingen waartoe op de vergadering van 19 juni 1973 was besloten. De verhogingspercentages die in de bovengenoemde notulen van de vertegenwoordiger van Burgo waren genoteerd waren eveneens aangegeven op het schutblad dat de tarieven begeleidde.

(44) Het blijkt uit de notulen opgesteld door de vertegenwoordiger van Burgo dat de leden van de GVPA op de vergadering van 20 september 1973 te Kopenhagen na lange discussies over het prijspeil besloten hebben de volgende verhogingspercentages op de exportmarkten toe te passen: 10 % met onmiddellijke ingang voor de landen waar de prijzen in dollars worden uitgedrukt en bovendien 10 % voor alle exportmarkten met ingang van 1 januari 1974.

(45) De door de GVPA aan zijn leden medegedeelde tarieven bevestigen deze verhogingen:

a) bij nota van 20 september 1973 is namelijk het tarief van Nicolaus dat met ingang van 1 januari 1974 voor Nederland geldt doorgegeven; dit tarief omvat de verhoging met 10 % waartoe op de vergadering van 20 september 1973 was besloten;

b) bij nota van 27 september 1973 zijn doorgegeven:
   — het tarief voor de markten overzee en niet-West-Europa waar de prijzen in dollars worden uitgedrukt; er wordt in de begeleidende nota verklaard dat dit tarief de verhoging met 10 % omvat waartoe op de vergadering van 20 september 1973 in Kopenhagen is besloten en dat een nieuwe prijsverhoging van 10 % zal moeten worden toegepast met ingang van 1 januari 1974;
   — het tarief dat geldt voor de landen van Noord-Europa, Zwitserland en Oostenrijk, alsmede het tarief voor de landen van de Franse frank-zone, waarbij de

laatstgenoemde tarieven de verhoging met 10 % omvatten waartoe op de vergadering van Kopenhagen is besloten en welke vanaf 1 januari 1974 opeisbaar zal zijn;

c) bij nota van 16 november 1973 wordt het tarief van Dalle & Lecomte dat voor België geldt en een prijsverhoging van ± 9 % omvat, doorgegeven. Aangaande het tarief van Dalle & Lecomte moet worden opgemerkt, dat uit de notulen van de vertegenwoordiger van Burgo blijkt, dat de heer Dalle niet geheel instemde met een verhoging van 10 % voor België en dat hij zich het recht voorbehield het percentage, dat door de andere deelnemers aan de vergadering was voorgesteld, te verlagen;

d) het tarief van Serlachius voor Denemarken wordt op 2 april 1974 doorgegeven. Ook dit tarief omvat de verhoging met 10 % waartoe op 20 september 1973 was besloten.

(46) Op de vergadering van het „Promotion Committee" van 31 januari 1974 te Kopenhagen besloten de afgevaardigden, na de in hun land berekende prijzen te hebben medegedeeld, een opslag van 79 dollar/ton toe te passen om de verhoogde energiekosten goed te maken. Terzelfder tijd werd aanbevolen de offerten te beperken, zodat men met ingang van de maand april de verhogingen kon toepassen waartoe op de vergadering van 1 maart 1974 zou moeten worden besloten. De begeleidende nota van 4 februari 1974 van het secretariaat van de GVPA brengt het besluit in herinnering om de bovengenoemde opslag toe te passen en verklaart, dat deze daadwerkelijk zal worden toegepast met ingang van 1 april 1974.

(47) Op de vergadering van 1 maart 1974 te Kopenhagen is het besluit om met ingang van 1 april 1974 de opslag van 79 dollar toe te passen bevestigd en is bovendien besloten de exportprijzen met 5 % te verhogen.

(48) Het op 1 maart 1974 vastgestelde tarief van Serlachius, dat voor Denemarken geldt, omvat deze verhogingen. Evenzo omvatten de tarieven die op 8 maart 1974 voor de markten buiten de EEG, op 15 maart 1974 voor de frank-zone, op 18 maart 1974 voor de BLEU en op 29 maart 1974 voor Nederland door de GVPA zijn doorgegeven de prijsverhogingen waartoe op de vergadering van 1 maart 1974 is besloten. Het tarief dat Nicolaus voor Nederland heeft vastgesteld bevat, naast de bovengemelde verhoging, een stijging van de basisprijzen van 8 % en niet van 5 %, zoals was overeengekomen. In dit verband heeft Nicolaus boven de prijslijst, welke werd overhandigd aan de GVPA en welke de vanaf 1 april 1974 in Nederland toepasselijke prijzen bevatte, medegedeeld dat zij ten gevolge van de stijgende kosten voor grondstoffen en lonen gedwongen was haar prijzen tot dit peil te verhogen.

(49) Op de algemene vergadering van 16 mei 1974 te Cascais (Portugal), besloten de leden van de GVPA, nadat zij elkaar de prijzen hadden medegedeeld die op de nationale markten werden berekend, de prijzen op alle exportmarkten met 15 % te verhogen, plus een extra verhoging van gemiddeld 7 tot 8 %, met een minimum van 5 % voor de landen waar de berekende prijzen het laagst waren.

(50) Deze prijsverhogingen zijn bevestigd in de nota van 27 mei 1974, die de GVPA zijn leden toezond en in de tarieven die zijn opgesteld door:

— Serlachius op 16 mei 1974 voor Denemarken,

— Dalle & Lecomte op 1 juli 1974 voor België,

— Nicolaus op 28 mei 1974 voor Nederland.

(51) Ten slotte is op de vergadering van het „Promotion Committee" van 30 oktober 1974 te München besloten tot de volgende verhogingen van de exportprijzen, die zouden gelden vanaf 1 januari 1975:

— 125 dollar/ton voor de landen overzee,

— 10 % voor de Scandinavische landen,

— 8 % voor de overige Europese landen.

(52) Deze verhogingen zijn bevestigd in de nota's en de tarieven overhandigd door de GVPA:

— de nota van 4 november 1974, waarbij het tarief van Serlachius voor Denemarken, de overige Scandinavische landen, Oostenrijk en Zwitserland werd doorgegeven,

— de nota van 19 november 1974, waarbij het tarief van Nicolaus voor Nederland werd doorgegeven,

— de nota van 26 november 1974, waarbij de tarieven voor België en de frank-zones werden doorgegeven.

II. TOEPASSELIJKHEID VAN ARTIKEL 85, LID 1, VAN HET EEG-VERDRAG

(53) Overwegende dat volgens artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen, welke de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben, dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst;

(54) Overwegende dat bepaalde van de bovengenoemde feiten gedragingen betreffen welke reeds beëindigd zijn en ten aanzien waarvan de verja-

ringstermijnen voor het opleggen van boetes verstreken zijn; dat de Commissie trouwens slechts inbreuken kan vaststellen in de mate waarin de feiten waarvan zij kennis heeft haar toestaan er met voldoende bewijsmiddelen het bestaan van aan te tonen; dat de Commissie onder deze voorwaarden de hierna beschreven gedragingen als inbreuken aanmerkt.

1. Het gedrag van de leden van de GVPA ten opzichte van de Britse markt

(55) Overwegende dat uit het uittreksel van de notulen van de vergadering van de GVPA van 4 februari 1971, dat onder nr. 18 is aangehaald, blijkt dat Wiggins Teape, nadat Inveresk de produktie had gestaakt, de wil tot uiting heeft gebracht de gehele bevoorrading van de Engelse en Ierse markt aan zich te houden, en heeft voorgesteld tekorten in haar eigen produktie aan te vullen met bestellingen bij andere producenten die bij de GVPA zijn aangesloten;

(56) dat anderzijds de brief die Wiggins Teape op 22 maart 1971 aan al haar klanten en aan de vroegere klanten van Inveresk heeft gestuurd bewijst, dat een aantal Europese producenten zich bereid heeft verklaard Wiggins Teape de nodige hoeveelheden plantaardig perkament te leveren om de Engelse onderneming in staat te stellen aan de gehele Britse vraag te voldoen;

(57) dat bovendien uit het onderzoek van de officiële statistieken van de buitenlandse handel en de importtabellen die door Wiggins Teape en de GVPA zijn opgesteld (zie nummers 20 en 21) de conclusie kan worden getrokken dat Wiggins Teape er weliswaar niet in is geslaagd zich de Ierse markt volledig voor te behouden, omdat bepaalde gebruikers op deze markt rechtstreeks worden bevoorraad door Schleipen & Erkens, maar de Europese producenten zich daarentegen op de Britse markt hebben beperkt tot leveranties aan Wiggins Teape zonder ooit rechtstreeks gebruikers op deze markt te bevoorraden;

(58) dat zelfs indien men in aanmerking neemt dat het bestaan van een douanerecht van 18 % op de Britse import van plantaardig perkament de verkoop door de producenten op het vasteland op de Engelse markt kon bemoeilijken, dit niet wegneemt dat de gebruikers verplicht waren een groot deel van de benodigde produkten uit het buitenland te betrekken; dat in elk geval het bestaan van dit douanerecht niet meer kan worden aangevoerd sinds de intrekking ervan in 1972; dat men ook kan vaststellen dat de eventuele moeilijkheden in verband met de aanpassing aan de Britse normen of de specificaties van de Engelse gebruikers gemakkelijk konden worden overwonnen door de continentale producenten die Wiggins Teape gedurende een aantal jaren geregeld betrekkelijk belangrijke hoeveelheden plantaardig perkament hebben geleverd;

(59) dat deze feiten dus bevestigen dat er tussen mei 1971 en december 1974 tussen Wiggins Teape en de bij de GVPA aangesloten producenten die de Engelse onderneming geregeld plantaardig perkament hebben geleverd een onderling afgestemde feitelijke gedraging bestond, welke voor de betrokken continentale producenten (Alamigeon, Dalle & Lecomte, Feldmühle, Nicolaus en Schleipen & Erkens) inhield, dat zij zich onthielden van de levering van plantaardig perkament aan gebruikers in het Verenigd Koninkrijk, maar zich bereid verklaarden Wiggins Teape de hoeveelheden van dit produkt te leveren, die deze nodig had om de tekorten in zijn produktie aan te vullen en aldus de gehele Engelse vraag naar plantaardig perkament te voldoen;

(60) Overwegende dat, vanaf 1 januari 1973 (datum van de toetreding van het Verenigd Koninkrijk tot de EEG) zulk een onderling afgestemde feitelijke gedraging ertoe heeft gestrekt en ten gevolge heeft gehad, dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt beperkt; dat zij namelijk verhinderd heeft dat de producenten die met Wiggins Teape binnen de Gemeenschap concurrentie voeren rechtstreeks plantaardig perkament leveren aan Britse verdelers en gebruikers van dit produkt;

(61) dat zij, omdat zij aldus de vrijheid van de Duitse en Franse producenten om naar de Engelse markt te exporteren beperkt, ook de handel tussen de Lid-Staten ongunstig heeft kunnen beïnvloeden;

(62) dat het feit, dat de produktiecapaciteit van de enige Britse producent Wiggins Teape (6 000 ton) ongeveer 20 % onder de behoeften van haar cliëntèle lag, volstaat aan te tonen dat de producenten van het vasteland de mogelijkheid hadden belangrijke leveringen te verrichten rechtstreeks aan de Britse gebruikers van plantaardig perkament; dat het aldus vaststaat dat deze onderling afgestemde feitelijke gedraging de mededinging merkbaar heeft beperkt, waardoor tevens de intercommunautaire handel merkbaar kon worden beïnvloed.

2. De uitwisseling van informatie over geëxporteerde hoeveelheden en prijzen

(63) a) Overwegende dat het verzamelen en verwerken van cijfers om statistieken over produktie en verkopen in de industrie op te stellen de taak zijn van de bureaus voor de statistiek en de beroepsassociaties in samenwerking met de ondernemingen; dat er zich derhalve niets tegen verzet dat nationale of Europese be-

roepsassociaties die in verschillende landen dezelfde belangen behartigen de uitwisseling van statistische gegevens organiseren, die de situatie bij de produktie en de verkoop in de betrokken bedrijfstak illustreren zonder de betrokken ondernemingen met name aan te duiden;

(64) Overwegende dat dezelfde principes van toepassing zijn wanneer dergelijke globale statistische gegevens op meer gedetailleerde wijze dan in de officiële statistieken ingedeeld zijn voor wat de betrokken produkten en periodes betreft; dat de ondernemingen welke deelnemen aan de uitwisseling van dergelijke gedetailleerde statistieken alleszins dienen te verwachten dat de Commissie nauwgezet de situatie onderzoekt, indien, in geval van een beperkt aantal mededingers, de evolutie van de betrokken markt het bestaan van onderling afgestemde feitelijke gedragingen doet vermoeden welke met name stilzwijgende verdeling van de markten of de vaststelling van prijzen op het oog hebben; dat dienaangaande rekening moet worden gehouden met de betrokken ondernemingen geboden mogelijkheid om het concurrentiegedrag van de overige deelnemers te herkennen;

Overwegende, aan de andere kant, dat zelfs op het gebied van het inwinnen van gegevens van dergelijke onderling afgestemde feitelijke gedragingen de regelmatige verzending aan het secretariaat van de vereniging van de betrokken ondernemingen van facturen of andere geïndividualiseerde gegevens, welke normaal door het zakengeheim worden beschermd en niet noodzakelijk zijn voor de opstelling van periodieke statistieken, zelfs maandelijkse (zie onder nummer (36)), een aanwijzing kan zijn; dat het in dergelijke gevallen volstaat aan de centrale samengestelde hoeveelheden te zenden welke voortvloeien uit de facturen van de betrokken periode;

(65) Overwegende evenwel dat, in gevallen zoals in het onderhavige, waarin de wederzijdse uitwisseling van statistische informatie betrekking heeft op het opnieuw uitwisselen aan mededingers van per onderneming geïndividualiseerde gegevens, dergelijk systeem voldoende uitgewerkt is om een onderling afgestemde feitelijke gedraging te zijn strijdig met artikel 85, lid 1; dat zulk een systeem van uitwisseling van informatie over de door elke aangesloten onderneming geëxporteerde hoeveelheden inzicht verschaft over het gedrag van de betrokken ondernemingen op de verschillende markten en aldus tussen de ondernemingen die eraan deelnemen een systeem in het leven roept van solidariteit en wederzijdse beïnvloeding, dat wel moet uitlopen op een coördinatie van hun economische activiteiten; dat deze ondernemingen aldus bepaalde risico's die aan de concurrentie inherent zijn vervangen door een feitelijke samenwerking die leidt tot concurrentie-omstandigheden, die niet in overeenstemming zijn met de normale omstandigheden van de markt; dat zulk een gedrag in strijd is met artikel 85, lid 1, en niet gedekt wordt door de mededeling van de Commissie inzake de samenwerking tussen ondernemingen (1) en met name niet door paragraaf II. 1 van deze bekendmaking;

(66) Overwegende dat het feit dat zulk een uitwisseling van informatie de transparantie van de markt verbetert, aan deze beoordeling niet afdoet; dat het EEG-Verdrag streeft naar een regime waarin de concurrentie niet wordt vervalst; dat zulk een regime onverenigbaar is met een marktsituatie die op kunstmatige wijze in het leven is geroepen en waarin, zoals in het onderhavige geval, een abnormale transparantie bepaalde risico's die aan de concurrentie inherent zijn uitschakelt en slechts de verkopers en niet de kopers tot voordeel strekt;

(67) b) Overwegende dat ook de wederzijdse mededeling van verkoopprijzen alleen kan worden verklaard door het verlangen het gedrag van de betrokken ondernemingen op de markt te coördineren en concurrentievoorwaarden te scheppen die niet overeenstemmen met de normale voorwaarden op de markt, door de risico's van de concurrentie bij de prijzen te vervangen door een feitelijke samenwerking; dat in het onderhavige geval de aan deze uitwisseling van informatie deelnemende ondernemingen geheel vanzelfsprekend worden genoopt om bij de export hun eigen prijspolitiek uit te stippelen met inachtneming van het gedrag van de ondernemingen die een sterk marktaandeel in het land van bestemming in handen hebben en beschikken over bevoorrechte contacten met de verdelers in dit land;

(68) Overwegende dat de fabrikanten die naar deze zelfde landen willen exporteren, zonder deze uitwisseling van informatie, misschien via tussenpersonen wel de catalogi van deze ondernemingen zouden kunnen bemachtigen, maar dat dit procédé aanzienlijk ingewikkelder zou zijn en veel meer tijd in beslag zou nemen; dat men dus de spontane mededeling van belangrijke informatie over de prijzen moet beschouwen als een kunstmatige wijziging van de concurrentievoorwaarden

(1) PB nr. C 75 van 29. 7. 1968, blz. 3.

met het doel een systeem van solidariteit en wederzijdse beïnvloeding tussen concurrenten in te voeren;

(69) Overwegende dat de bovengenoemde gedragingen die voor de bij de GVPA aangesloten producenten inhouden, dat zij elkaar wederzijds de geëxporteerde hoeveelheden en de op de exportmarkten berekende prijzen mededelen, onderling afgestemde feitelijke gedragingen vormen, welke ten doel hebben de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt te vervalsen en te beperken;

(70) Overwegende dat deze gedragingen de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden, omdat elk van de ondernemingen die bij deze uitwisseling van informatie over prijzen en geëxporteerde hoeveelheden betrokken zijn, wordt genoopt haar prijs- en verkooppolitiek uit te stippelen met inachtneming van die van de overige producenten, die aan deze uitwisseling deelnemen en dat de natuurlijke handelsstromen tussen de Lid-Staten daardoor derhalve op merkbare wijze kunstmatig kunnen worden beïnvloed.

3. De vaststelling van de prijzen op de exportmarkten

(71) Overwegende dat het gedrag van de leden van de GVPA, dat hierboven onder de nummers 40 tot 52 is beschreven en inhoudt dat men meerdere malen per jaar bijeenkomt om het peil van de verkoopprijzen voor plantaardig perkament op de Belgisch-Luxemburgse, Deense en Nederlandse markten vast te stellen, een onderling afgestemde feitelijke gedraging vormt, die uitdrukkelijk verboden is in artikel 85, lid 1, sub a), van het Verdrag;

(72) Overwegende dat deze gedraging ertoe strekt de mededinging op de communautaire markt voor plantaardig perkament in ernstige mate te beperken, te meer daar zij haar voor de concurrentie schadelijke gevolgen juist beoogt te doen gevoelen op gedeelten van de gemeenschappelijke markt, waar de toegang, in tegenstelling tot de binnenlandse markten van de leden van de GVPA, geen merkbare moeilijkheden oplevert als gevolg van het bestaan van bijzonder uitvoerige normen;

(73) Overwegende dat het feit dat sommige producenten wel eens op de bovengenoemde markten hebben verkocht tegen lagere dan de vastgestelde prijzen welke voorkwamen in de aan alle leden van de GVPA doorgegeven tarieven, het bestaan van de inbreuk niet tegenspreekt; dat trouwens alle tariefverhogingen van de betrokken ondernemingen werden ingevoerd op dezelfde data als waartoe beslist werd op de vergadering terwijl de reële verhogingspercentages zeer dicht lagen bij die welke waren overeengekomen; dat bovendien, zelfs al leverden bepaalde bij de GVPA aangesloten producenten in het geheel geen perkament op de Belgisch-Luxemburgse, Deense en Nederlandse markten (zie onder nummer 41), het feit alleen dat deze ondernemingen deelnamen aan de besprekingen waar de verkoopprijzen op deze markten worden vastgesteld en geregeld mededeling ontvingen van de op deze markten toegepaste tarieven, een inbreuk op artikel 85, lid 1, vormt; dat dergelijke gedragingen namelijk impliceren, dat een potentiële beperking van de concurrentiemogelijkheden van de betrokken ondernemingen wordt aanvaard.

III. NIET-TOEPASSELIJKHEID VAN ARTIKEL 85, LID 3, VAN HET VERDRAG

(74) Overwegende dat artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag conform artikel 85, lid 3, buiten toepassing kan worden verklaard voor elke overeenkomst of groep van overeenkomsten tussen ondernemingen, voor elk besluit of groep van besluiten van ondernemersverenigingen en voor elke onderling afgestemde feitelijke gedraging of groep van gedragingen, die bijdragen tot verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen beperkingen op te leggen, welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn of deze ondernemingen de mogelijkheid te geven om voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen;

(75) Overwegende dat de onder nummers 55 tot 73 beschreven onderling afgestemde feitelijke gedragingen, die inhouden dat de Engelse markt wordt voorbehouden aan Wiggins Teape, doordat op deze markt alleen aan die onderneming wordt geleverd, dat men elkaar wederzijds informeert over de door elkeen geëxporteerde hoeveelheden en de berekende prijzen en uniform de percentages voor de verhoging van de verkoopprijzen op de exportmarkten vaststelt, hadden moeten worden aangemeld om in aanmerking te kunnen komen voor de ontheffing bedoeld in artikel 85, lid 3, van het Verdrag; dat deze ontheffing van het kartelverbod bij ontbreken van een aanmelding krachtens artikel 4, lid 1, van Verordening nr. 17 niet kan worden verleend;

(76) Overwegende dat de Commissie evenwel van oordeel is dat, zelfs indien de boven beschreven onderling afgestemde feitelijke gedragingen waren aangemeld, artikel 85, lid 3, daarop niet had kunnen worden toegepast; dat het doel van deze gedragingen namelijk was, dat men zich onthield van concurrentie tegen een aangesloten

onderneming op haar binnenlandse markt of dat men elkaar de door elkeen geëxporteerde hoeveelheden en berekende prijzen mededeelde, dan wel op bepaalde exportmarkten uniform het prijspeil vaststelde; dat daaruit geen enkele verbetering van de produktie of de verdeling der produkten kan voortvloeien, welke aan de verbruikers ten goede zou kunnen komen.

IV. TOEPASSELIJKHEID VAN DE ARTIKELEN 3 EN 15, LID 2, VAN VERORDENING Nr. 17

(77) Overwegende dat de Commissie de volgende inbreuken op artikel 85 heeft vastgesteld:

(78) 1. Alamigeon, Dalle & Lecomte, Feldmühle, Nicolaus, Schleipen & Erkens en Wiggins Teape zijn overgegaan tot een onderling afgestemde feitelijke gedraging, welke voor de bovengenoemde Franse en Duitse ondernemingen inhield, dat zij zich onthielden van leveranties van plantaardig perkament aan Britse gebruikers, maar zich bereid verklaarden Wiggins Teape de hoeveelheden van dit produkt te leveren, die de Engelse onderneming nodig had om tekorten in haar produktie aan te vullen en aldus de enige te zijn om de rechtstreekse bevoorrading van de gehele Britse cliëntèle te verzekeren.

(79) 2. De Duitse en Franse producenten van plantaardig perkament alsmede Burgo, Wiggins Teape en Serlachius hebben deelgenomen aan een onderling afgestemde feitelijke gedraging, welke enerzijds inhield, dat men elkaar geregeld de door elk der ondernemingen geëxporteerde hoeveelheden mededeelde en elkaar anderzijds op de hoogte stelde van het peil van hun prijzen.

(80) 3. De onder nr. 79 genoemde producenten van plantaardig perkament hebben deelgenomen aan een gedraging, welke inhield, dat zij geregeld overleg pleegden om de verkoopprijzen op de Belgisch-Luxemburgse, Deense en Nederlandse markten vast te leggen;

(81) Overwegende dat de Commissie conform artikel 15, lid 2, sub a) van Verordening nr. 17 bij beschikking aan ondernemingen geldboeten kan opleggen van ten minste duizend en ten hoogste een miljoen rekeneenheden, of tot een bedrag van ten hoogste 10 % van de omzet van elk der betrokken ondernemingen in het voorafgaande boekjaar, indien bedoeld bedrag hoger is dan een miljoen rekeneenheden, indien zij opzettelijk of uit onachtzaamheid inbreuk maken op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag; dat bij de vaststelling van het bedrag van de geldboete niet alleen rekening wordt gehouden met de zwaarte, maar ook met de duur van de inbreuk;

(82) Overwegende dat het gedrag van Wiggins Teape en de Duitse en Franse producenten op de Britse markt, gezien de economische constellatie waarin het zich afspeelde niet zodanig lijkt te zijn geweest om ernstige gevolgen te hebben gehad voor de bevoorrading van de gebruikers; dat de continentale producenten n.l. na de sluiting van de fabriek van Inveresk, rekening houdende met de tendens tot teruggang op de betrokken markt, hoogstwaarschijnlijk slechts zeer moeilijk hun eigen afzet op de Engelse markt aanzienlijk hadden kunnen vergroten, vooral indien Wiggins Teape niet actief bijgedragen had tot de opschorting van de toepassing van het douanetarief van 18 %; dat derhalve de ondernemingen die aan deze inbreuk hebben deelgenomen geen geldboete behoeft te worden opgelegd;

(83) Overwegende dat de gedraging van de leden van de GVPA, welke inhield dat zij elkaar inlichtingen uitwisselden betreffende de hoeveelheden die zij individueel exporteren, alsmede betreffende het peil van hun prijzen, een inbreuk is welke niet noodzakelijkerwijze gepleegd is met opzet of uit nalatigheid; dat trouwens op het ogenblik van de onderhavige feiten, de toepassing van de mededingingsregelen van het EEG-Verdrag nog geen aanleiding had gegeven tot beschikkingen van de Commissie welke de draagwijdte ervan op dit gebied voldoende duidelijk hadden gemaakt; dat derhalve de voorwaarden voor de toepassing van artikel 15, lid 2, van Verordening nr. 17 niet vervuld zijn;

(84) Overwegende dat de bij de GVPA aangesloten ondernemingen, toen zij te zamen op de Belgisch-Luxemburgse, Deense en Nederlandse markten de percentages voor prijsverhogingen vaststelden, daarentegen zeer wel hebben moeten weten dat zij een ernstige inbreuk pleegden op de concurrentieregels van het Verdrag; dat de invoering van deze onderling afgestemde feitelijke gedraging de rechtstreeks geïnteresseerde producenten n.l. via de verkopen op de bovengenoemde markten de gelegenheid gaf hun positie op deze markten te handhaven zonder van de andere deelnemers prijzenconcurrentie te moeten vrezen; dat deze producenten, d.w.z. Dalle & Lecomte, Feldmühle, Nicolaus, Rube, Schleipen & Erkens en Serlachius, derhalve een geldboete moet worden opgelegd; dat de toestand niet volledig dezelfde is voor Alamigeon, Burgo en Wiggins Teape die niet rechtstreeks geïnteresseerd waren in de betrokken markten (zie onder nummer 41) en slechts een in dit opzicht te verwaarlozen rol hebben gespeeld;

(85) Overwegende dat de periode die in aanmerking moet worden genomen voor het vaststellen van het bedrag van de geldboete loopt van 19 juni 1973 (het tijdstip waarop de 25e algemene vergadering van de GVPA te Évian werd gehouden) t/m 30 oktober 1974 (de datum waarop de ver-

gadering te München werd gehouden); dat bovendien voor het bepalen van de mate waarin de verschillende ondernemingen aan deze onderling afgestemde feitelijke gedraging hebben deelgenomen, rekening moet worden gehouden met de globale omvang van hun produktie van plantaardig perkament (zie nummers 9 tot 16), evenals met de omvang van hun verkopen op de betrokken markten; dat er in dit opzicht rekening dient te worden gehouden met het feit dat deze verkopen tijdens de betrokken periode (1973—1974) de 3 000 ton overschreden hebben in het geval van Dalle & Lecomte en de 2 000 ton in de gevallen van Nicolaus en van Schleipen & Erkens; dat zij voor Feldmühle en Serlachius schommelden rond de honderd ton en dat ze voor Rube zelfs geen veertig ton bereikt hebben; dat eveneens rekening dient te worden gehouden met het gedrag van de betrokkenen bij het vaststellen van de prijzen en met name met de matigende rol welke Dalle & Lecomte in 1973 gespeeld heeft (zie nummer (45)); dat rekening houdende met deze verschillende elementen het gepast is het bedrag van de boetes vast te leggen op de hoogten zoals aangeduid in artikel 2 van onderhavige beschikking,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

1. Alamigeon, Dalle & Lecomte, Feldmühle, Nicolaus, Schleipen & Erkens en Wiggins Teape hebben van 1 januari 1973 tot eind 1974 inbreuk gepleegd op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag door een onderling afgestemde feitelijke gedraging te volgen, welke voor de bovengenoemde Franse en Duitse ondernemingen inhield, dat zij op de Britse markt uitsluitend aan Wiggins Teape plantaardig perkament leverden.

2. Alamigeon, Burgo, Dalle & Lecomte, Feldmühle, Nicolaus, Rube, Schleipen & Erkens, Serlachius en Wiggins Teape hebben inbreuk gepleegd op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag door van juni 1973 tot eind 1974 deel te nemen aan een onderling afgestemde feitelijke gedraging, welke enerzijds inhield dat zij elkaar geregeld de door elk der ondernemingen geëxporteerde hoeveelheden mededeelden en elkaar anderzijds in kennis stelden van het peil van hun prijzen.

3. De in lid 2 genoemde producenten van plantaardig perkament hebben inbreuk gemaakt op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag door zich van juni 1973 tot eind 1974 feitelijk te gedragen in dier voege dat zij geregeld onderling overleg pleegden met het oog op het vaststellen van de percentages voor de verhoging van de verkoopprijzen van toepassing op de Belgisch-Luxemburgse, Deense en Nederlandse markten.

Artikel 2

Aan de volgende bedrijven, die actief hebben deelgenomen aan de in artikel 1, lid 3 geconstateerde inbreuk, worden boetes opgelegd, waarvan de hoogte hierna wordt aangegeven:

1. aan Dalle & Lecomte een boete van 25 000 (vijfentwintigduizend) rekeneenheden, te weten 138 855 (honderdachtendertigduizendachthonderdenvijfenvijftig) Franse franken;

2. aan Feldmühle een boete van 15 000 (vijftienduizend) rekeneenheden, te weten 54 900 (vierenvijftigduizendnegenhonderd) Duitse marken;

3. aan Nicolaus een boete van 25 000 (vijfentwintigduizend) rekeneenheden, te weten 91 500 (eenennegentigduizendvijfhonderd) Duitse marken;

4. aan Rube een boete van 10 000 (tienduizend) rekeneenheden, te weten 36 600 (zesendertigduizendzeshonderd) Duitse marken;

5. aan Schleipen & Erkens een boete van 25 000 (vijfentwintigduizend) rekeneenheden, te weten 91 500 (eenennegentigduizendvijfhonderd) Duitse marken;

6. aan Serlachius een boete van 15 000 (vijftienduizend) rekeneenheden, te weten 63 000 (drienenzestigduizend) Finse marken.

Artikel 3

Deze beschikking vormt overeenkomstig artikel 192 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap executoriale titel.

De boetes opgelegd in artikel 2 dienen te worden betaald binnen de drie maanden na bekendmaking van deze beschikking op de hierna vermelde rekeningen van de Commissie:

a) voor Dalle & Lecomte:

Société générale, Direction de l'étranger,
29, boulevard Haussmann,
F — 75454-Paris-Cedex-09,
Compte n° 0699.2000-00150734050,
CCE Bruxelles,

b) voor Feldmühle, Nicolaus, Rube en Schleipen & Erkens:

Deutsche Bank,
Königsallée 45,
D — 4000-Düsseldorf,
Konto Nr. 2399095,

c) voor Serlachius:

Banque Bruxelles Lambert,
310-0231000-32,
CCE Bruxelles.

Artikel 4

Deze beschikking is gericht tot de volgende ondernemingen:

Papeteries Alamigeon & Lacroix SA te Collas (Frankrijk),

Papeteries Dalle & Lecomte SA te Bousbecque (Frankrijk),

Cartiere Burgo SpA te Turijn (Italië),

Feldmühle AG te Düsseldorf (Bondsrepubliek Duitsland),

4 P Nicolaus Kempten GmbH te Kempten (Bondsrepubliek Duitsland),

4 P Rube Göttingen GmbH te Göttingen (Bondsrepubliek Duitsland),

Schleipen & Erkens AG te Jülich (Bondsrepubliek Duitsland),

G. A. Serlachius OY te Mänttä (Finland),

Wiggins Teape Limited te Londen (Verenigd Koninkrijk).

Gedaan te Brussel, 23 december 1977.

Voor de Commissie

Raymond VOUEL

Lid van de Commissie

BIJLAGE A 1

UITVOER VAN PLANTAARDIG PERKAMENT 1972

NIMEXE 4803.10

(in tonnen)

Bestemming	Oorsprong								
	EUR 9	Duitsland	Frankrijk	Italië	Nederland	BLEU	Verenigd Koninkrijk	Ierland	Denemarken
Wereld	10 531 (1)	6 265	3 939	247	53	27	n.b.	n.b.	n.b.
EUR 9	n.b.	3 680	2 017	188	53	28	n.b.	n.b.	n.b.
Duitsland	163	—	45	61	46	8	3	—	—
Frankrijk	25	—	—	—	4	19	2	—	—
Italië	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nederland	1 707	1 470	149	87	—	1	—	—	—
BLEU	1 496	225	1 226	40	3	—	2	—	—
Verenigd Koninkrijk	n.b.	711	597	—	—	—	—	n.b.	n.b.
Ierland	n.b.	24	—	—	—	—	n.b.	—	n.b.
Denemarken	n.b.	1 250	—	—	—	—	n.b.	n.b.	—

(1) Uitsluitend de zes landen van de vroegere Gemeenschap.
(—: niets).
(n.b.: niet beschikbaar).

BIJLAGE A 2

UITVOER VAN PLANTAARDIG PERKAMENT 1973

NIMEXE 4803.10

(in tonnen)

Bestemming	Oorsprong								
	EUR 9	Duitsland	Frankrijk	Italië	Nederland	BLEU	Verenigd Koninkrijk	Ierland	Denemarken
Wereld	12 072 (1)	6 892	4 589	517	54	20	n.b.	n.b.	n.b.
EUR 9	n.b.	3 204	2 443	450	54	20	n.b.	n.b.	n.b.
Duitsland	160	—	24	90	43	3	—	—	—
Frankrijk	144	9	—	124	—	11	—	—	—
Italië	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nederland	1 484	1 263	181	34	—	6	—	—	—
BLEU	1 689	121	1 355	202	11	—	—	—	—
Verenigd Koninkrijk	n.b.	544	883	—	—	—	—	n.b.	n.b.
Ierland	n.b.	—	—	—	—	—	n.b.	—	n.b.
Denemarken	n.b.	1 267	—	—	—	—	n.b.	n.b.	—

(1) Uitsluitend de zes landen van de vroegere Gemeenschap.
(—: niets).
(n.b.: niet beschikbaar).

BIJLAGE A 3

UITVOER VAN PLANTAARDIG PERKAMENT 1974

NIMEXE 4803.10

(in tonnen)

Bestemming	Oorsprong								
	EUR 9	Duitsland	Frankrijk	Italië	Nederland	BLEU	Verenigd Koninkrijk	Ierland	Denemarken
Wereld	15 033	7 377	5 505	1 326	140	48	563	20	54
EUR 9	7 734	3 497	2 870	846	60	45	385	20	11
Duitsland	1 092	—	478	553	60	—	1	—	—
Frankrijk	277	210	—	49	—	18	—	—	—
Italië	9	6	3	—	—	—	—	—	—
Nederland	1 763	1 324	231	180	—	27	1	—	—
BLEU	1 611	139	1 409	63	—	—	—	—	—
Verenigd Koninkrijk	1 306	525	750	—	—	—	—	20	11
Ierland	407	24	—	—	—	—	383	—	—
Denemarken	1 271	1 271	—	—	—	—	—	—	—

(—: niets).